

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

ВПЛИВ ТРАВМУЮЧИХ ПОДІЙ ВІЙНИ НА КОГНІТИВНІ ФУНКЦІЇ ДІТЕЙ

Моргун К.О., студентка 1 курсу магістратури,

науковий керівник: доктор психологічних наук, професор **ПОЛУНІН О. В.**

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

м. Київ

Вплив війни на дітей має численні наслідки, включаючи реакцію на стрес, підвищений ризик певних психічних розладів, дистрес від вимушеного розлучення з батьками та страх за особисту та сімейну безпеку. Таким чином, досвід, який доводиться пережити дітям під час і внаслідок війни, різко контрастує з їхніми потребами у розвитку та їх правом зростати у фізично та емоційно безпечному і передбачуваному середовищі.

Війна може безпосередньо вплинути на здатність дітей до навчання. Діти, що зазнали війни і втечі, демонструють широкий спектр можливих стресових реакцій, наприклад, специфічні страхи, залежна поведінка, тривалий плач, відсутність інтересу до навколишнього середовища та психосоматичні симптоми [4].

Загалом діти, які зазнають психологічних травм, можуть бути більш вразливими до загальних затримок когнітивного та мовного розвитку. У порівнянні з дітьми, які не піддавалися жорсткому поводженню, діти з посттравматичним стресовим розладом також можуть демонструвати менш ефективну активацію цієї області мозку під час завдання на спогади [3].

Було виявлено, що у дітей з ПТСР значно гірша увага та виконавчі функції порівняно з вибіркою дітей, які не піддавалися жорсткому поводженню: вони робили більше помилок у завданнях на стійку увагу, легше відволікались і були більш імпульсивнішими, ніж їхні однолітки [4].

Нейропсихологічні дослідження показують, що діти, які пережили психологічне та фізичне насильство, можуть відчувати проблеми зі слуховою увагою та когнітивною гнучкістю (вирішення проблем та планування). Дослідження в яких використовуються тести пам'яті показують, що діти з посттравматичним стресовим розладом з травмою мають гіршу пам'ять порівняно з тими, хто не має посттравматичного стресового розладу. В цілому є вагомі підстави вважати, що у дітей, які страждають на посттравматичний стресовий розлад виникають труднощі з виконанням широкого кола завдань на запам'ятовування [1].

Національна організація дитячого травматичного стресу (NCTSN) та Blue Knot (колишня організація Adults Surviving Child Abuse) розробили практичні рекомендації щодо роботи з травмою, в яких наголошується на важливості: забезпечення фізичної та психологічної безпеки дитини; підтримка безпечних, позитивних та стабільних відносин; підтримка дитини в розвитку навичок емоційної регуляції; і заручання скоординованою підтримкою та самопомогою при особистому та професійному стресі.

Досвід, з яким стикаються діти на війні різко контрастує з тим, що можна вважати основними потребами кожної дитини: основні фізіологічні потреби та потреби у безпеці, включаючи потребу у захищеності; потребу в безперервному догляді з боку близької людини; і потребу в хорошій освіті та можливості розвиватися.

Важливими для дитини є: забезпечення життєвих базових потреб, безпеки, захищеності, стабільності, можливості впливу (створення стабільного зовнішнього захищеного простору); прояв любові, емпатії та прийняття з боку дорослих (формування надійної прихильності, зміцнення ресурсів захисту); прийняття почуттів дитини (якість контакту).

Для підвищення ефективності роботи з такими дітьми фахівці найбільше потребують контакту з психологом, психотерапевтом, професійним співтовариством, централізованим навчанням.

Таким чином, просвітницька робота з працівниками освітніх установ має бути побудована як у напрямку розвитку професійних навичок - активного слухання, резонансу, позитивної уваги, емпатії та толерантності (ці навички дозволяють отримати інформацію про травму у безпосередньому контакті з дитиною), так і у формуванні базового рівня знань про травму, її наслідки та вплив на дитину та навичок надання першої психологічної допомоги.

Перелік посилань

- 1) Dante Cicchetti, Fred A. Rogosch, Mark L. Howe, Sheree L. Toth. The Effects of Maltreatment and Neuroendocrine Regulation on Memory Performance. *Child development*. 2010. Vol. 81, no. 5. P. 1504–1519. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2941227/>.
- 2) Katie A. McLaughlin, Margaret A. Sheridan, Hilary K. Lambert, B.S. Childhood Adversity and Neural Development: Deprivation and Threat as Distinct Dimensions of Early Experience. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*. 2014. Vol. 47. P. 578–591. URL: <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2014.10.012>.
- 3) Pfeiffer, E., Sachser, C., Tutus, D. et al. Trauma-focused group intervention for unaccompanied young refugees: “Mein Weg”–predictors of treatment outcomes and sustainability of treatment effects. *Child adolesc psychiatry ment health*. 2019. Vol. 13, no. 18. URL: <https://doi.org/10.1186/s13034-019-0277-0>.
- 4) Sue R. Beers, Ph.D., and Michael D. De Bellis, M.D., M.P.H. Neuropsychological Function in Children With Maltreatment-Related Posttraumatic Stress Disorder. *The American journal of psychiatry*. 2002. Vol. 159(3). P. 483–486. URL: <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.159.3.483>.